

Седем нива на морално развитие

written by Tim Jennings, M.D. | June 11, 2016

НИВО 1 - Награда и наказание

- Правилното и грешното се определя от този, който притежава властта да управлява чрез заплахата от наказание и надежда за награда. Милостта (пропускането да накажеш) на това ниво се приема като слабост, а не като нещо морално. Това е нивото, на което древният Израел действа по време на египетското робство. Те правят, каквото им казват техните господари, за да избегнат наказанието.
- Хората от първо ниво настояват, че Бог използва силата Си, за да измъчва и убива непокаяните нечестиви, както е видно, когато за първи път установява пълномощията Си да управлява Израел чрез действия на наказание върху египетските божества и чрез мощни, зрелищни чудеса, демонстриращи, че египетските богове не са такива въобще.
- Това ниво на мислене е толкова примитивно, че дори не изисква мозък; разсъдъкът е напълно отстранен. Животните, растенията и дори бактериите могат да бъдат накарани да избягват болезнени стимули и да се насочват към възнаграждаващи такива. Целта на Сатана е да принизи човечеството до "груби зверове и същества, водени от инстинкти", функциониращи на първо ниво.
- **Теорията на удовлетворението (Satisfaction Theory)** на изкуплението най-много съвпада с мисленето от първо ниво, което е обобщено по следния начин: Бог казва да не правим нещо определено, но когато не се подчиняваме и извършим това, което Бог е забранил, това Го

обезславя и оскърбява. Следователно, действащ справедливо, Той планира гневно отмъщение – да езекутира непокорните, за да задоволи Своето възмущение. Но тогава Исус застава между Бога и човека като Заместник на човечеството. По този начин, вместо да убие човека, Бог убива Сина Си и тогава е удовлетворен, че Неговите чест и справедливост са запазени.

НИВО 2 - Разменна монета

- Правилното и погрешното се определят от справедливо споразумение между две страни, известно още като *quid pro quo* – „Ще направя нещо за вас, ако направите нещо за мен“. На това ниво отмъщението е морален дълг. Хората, които вършат зло, трябва да получат възмездие с еднаква доза болка и страдание, с други думи „око за око, зъб за зъб“. Да не се реагира на болката и страданието, се счита за неморално. Такъв е древният Израел, който казва на Синай, когато законът е прочетен за първи път: „Всичко, което Господ е казал, ще направим“.
- **Разменната теория (*Ransom Theory*)** на изкуплението най-много съвпада с мисленето на второ ниво, което е обобщено по следния начин: Тъй като земята и човечеството вече са законна собственост на Сатана и са под негов контрол, дяволът предявява законни права над тази земя и над живота на потомците на Адам и Ева. Така Бог постига сделка с дявола, за да размени живота на Христос срещу живота на останалото човечество.

НИВО 3 - Социален конформизъм

- Правилното и погрешното се определя от консенсуса на общността – например, когато дете казва: „Но всички останали го правят“. За право се счита това, което е одобрено от връстниците.
- Това е древният Израел, когато иска цар. Всички останали народи имат царе, така че това трябва да е правилно. Затова Израел пожелава да има цар.
- **Теория на управляващия (*Governmental Theory*)** на изкуплението най-много съвпада с мисленето на трето ниво, което е обобщено по следния начин: за да бъдат всички убедени, че Бог е справедлив и прав в отношението Си спрямо греха и грешниците, Той нанася мъчително наказание, защото някой трябва да плати цената. Този Някой е Исус, защото Той е Единственият, Който може да плати тази цена, за да избави човечеството от ситуацията.

НИВО 4 - Закон и ред

- Правилното и погрешното се определя от кодифицирана система от правила, безпристрастни съдии, наложени наказания и зачитане на властта. Правилно е да се получи подходящо заплащане или възнаграждение за добрата работа, както и да бъде наложено наказание за нарушаване на правилата. Представителите на властта рядко са подлагани на съмнение: „Той трябва да е прав, защото е президент, съдия, папа, Бог и т.н.“.
- Това е бил древният Израел по времето на Христос: „Имаме закон!“ – обявяват те, докато се стремят да убият с камъни Исус за това, че изцелява в събота. Това е голяма част от съвременния ни свят с неговите кодифицирани закони, съдилища, прокурори, съдии, съдебни заседатели и наложени правила. Властта на това ниво почива на принудителния натиск на държавата да наложи наказание на тези, които се отклоняват от установените закони. На това ниво полицейските и правоприлагащите органи са длъжни да наблюдават населението, търсейки нарушения в закона, за да наложат стандартизирани наказания.
- **Теорията на наказателното заместване (*Penal Substitution Theory*)** най-много

съответства на мисленето на ниво четвърто, което се обобщава по следния начин: Исус е умрял, за да плати законното наказание, което се изисква от закона и е наложено от Небесния Съдия. Законът трябва да се спазва. Човекът е нарушил закона, затова справедливостта изисква налагането на правилното наказание. Някой трябва да бъде екзекутиран, за да плати законната санкция. Исус става наш Заместник и е екзекутиран на наше място от Бог Отец (като праведен Съдия), за да плати това наказание. По този начин целостта на закона се запазва и грешниците могат да бъдат помилвани, но само ако приемат законната жертва, дадена от Исус.

НИВО 5 - Любов към другите

- Правото се определя, като се прави това, което е в най-добрия интерес на другите, осъзнавайки, че хората имат стойност, независимо от правилата. Грешното се определя не от списък с правила, а от това, дали се прави, или не онова, което всъщност е полезно за другите.
- Исус демонстрира това, когато докосва прокажените, разговаря с жени, общува с бирници и лекува в събота. Фарисеите, действащи на ниво четири и по-долу, искат да Го убият, смятайки, че Той нарушава закона.
- **Теорията на моралното влияние (*Moral Influence Theory*)** на изкуплението най-много съвпада с мисленето на ниво пет, което е обобщено по следния начин: Грехът ни е отделил от Бога и е покварил сърцата ни, така че вече не се доверяваме на нашия Небесен Баща. Но Бог ни обича твърде много, за да се откаже от нас. Ето защо Христовата смърт е средството да Той да достигне до нас със Своята любов и да възстанови доверието ни в Него.

НИВО 6 - Живеене, базирано на принципи

- Правото е разбирането на протоколите и принципите, върху които е изграден животът; то е и интелигентен избор да живеем в хармония с тях. Правилно е не да правим нещо само защото има правило за него, а защото разбираме и сме убедени, че действително нещата работят по този начин.
- Това е Исус, Който носи Божия характер на любовта и това се вижда във всичко, което прави. Това са и апостолите след Петдесетница. Разбираме, че Бог казва какво е правилно, защото е правилно и защото това в действителност е така. Не е правилно само защото Бог го е казал.
- **Теория на рекапитулацията и теория на Христос Победоносец (*Recapitulation and Christus Victor Theories*)** за изкуплението в най-голяма степен съответстват на мисленето на ниво шесто, което е обобщено по следния начин: Животът, смъртта и възкресението на Христос се приемат като единственото средство да се поправи онова, което грехът е причинил на Божието творение. Когато човекът съгрешава, състоянието на човечеството се променя, което го поставя извън хармония с Бога и с Неговия замисъл за живота. Човечеството е държано в робство поради собственото си състояние на греховност (плътски характер), крайно състояние (смърт) и лъжите за Бога, изговорени от Сатана. Христос идва да разбие тези три сили и да поправи това, което грехът е причинил на творението. По този начин „за нас направи грешен Онзи, Който не е знаел грях, за да станем ние чрез Него праведни пред Бога“ (2 Кор 5:21).

НИВО 7 - Разбиращ приятел на Бога

- Хората на това ниво имат не само любов към Бога и към другите (Ниво 5), не само разбират Божиите протоколи/принципи, върху които е изграден да функционира животът (Ниво 6), но разбират и Божиите цели, и интелигентно избират да си сътрудничат при изпълнение на ролята си в Неговия план.
- Исус казва на учениците Си в Йоан 15:15: „Не ви наричам вече слуги, защото слугата не знае какво върши Господарят му; а вас наричам приятели, защото ви явявам всичко, което съм чул от Отца Си”.
- Хората на това ниво разбират истината за Божия характер на любовта, Неговия план за живота, произхода на злото, природата на греха, оръжията на Сатана, първоначалната цел за създаването на човечеството, грехопадението, Божието действие през цялата човешка история, целта на кръста и окончателното очистване на Вселената от грях. Исус действа на това ниво, както и всички, които ще са готови за възнесение, когато Той дойде отново.
- **Реалността на лекуващо заместване (*Healing Substitution Reality*)** най-много съответства на мисленето на ниво седмо, което е обобщено по следния начин: Планът за спасението има по-дълбока и по-широка цел, отколкото само изкуплението на човешкия вид. И двете нива – пет и шест – са верни: Божият характер на любовта е представен погрешно, Неговите методи на истина, любов и свобода не са напълно разбрани, така че Бог има като по-голяма цел не просто спасението на човечеството, а също и утвърждаването на незасегнатите от греха същества в лоялност към Неговите методи и характер на любовта.